

Естествено проблемът за ромското жилище има коренно различен характер и природа, когато се постави във връзка с делението на циганите на чергаруващи и отседнали. При чергаруващите цигани той не засяга класическото жилище - статичният дом, независимо дали е изграден от дърво, камък или тухли, дали се издига върху водна площ или земна територия. При чергаруващите цигани фигурира друг, некласически, подвижен тип жилище. Взет в широк исторически и актуален план подвижното жилище на чергаруващите цигани се състои от катунарската каруца и опънатите край нея временни палатки от чергила, кори от различни видове дървета, а в по-ново време и от брезент. В най-ново време и по-специално в някои западноевропейски страни (Великобритания, Италия и др.) подвижното жилище на чергаруващите цигани има друг облик и същност - лекият автомобил и свързаното с него ремарке или каравана, приспособени за жилищни нужди.

Жилището на чергаруващите цигани изобщо не подлежи на сравнение с жилището на неромското население от страната. Това е така, понеже българското жилище е съобразено с вековната уседналост на българския етнос и съответстващата му битова култура и традиции. И ако все пак жилището на чергаруващите цигани трябва да се сравнява с жилището на други етноси, племена и народи, то това следва да се направи с жилището на също чергаруващи племена и народи. Например, с жилището на съществуващите преди десетилетия у нас власи и каракачани, или пък с юртите на чергаруващите и досега по степите на Монголия. В определен смисъл, жилището на чергаруващите цигани може да се сравнява и оценява с жилищата на някои етноси и професии, за които е характерен един или друг начин на подвижен живот - например, жилищата-лодки на населението в Югоизточна Азия, корабите като временни (и втори) жилища на моряци и рибари, и т. н. Доколкото у нас групата на чергаруващите цигани като такава вече е снета от йерархията на ромската общност аз няма да се спирам на жилищния проблем при нея.

Изследването на жилището на уседналите роми у нас се сблъсква с една принципна разлика. Едно е, когато се има